

Γ. ΕΡΓΑΣΙΕΣ - ΑΣΚΗΣΕΙΣ (ενδεικτικά παραδείγματα)

Εργασία για το σπίτι

Να παρουσιάσετε τον τρόπο οργάνωσης της ζωής στην ελεύθερη ορεινή Ελλάδα με βάση τις πληροφορίες που σας παρέχει το σχολικό εγχειρίδιο καθώς και η σχετική ιστορική πηγή (σσ. 278-279).

Εργασία για το σπίτι

- α) Να παρατηρήσετε τις φωτογραφίες στις σελίδες 283-286 και
- β) να μελετήσετε την πηγή στη σελίδα 286 του σχολικού σας βιβλίου.
- Με βάση τις πληροφορίες που σας παρέχουν αυτές οι ιστορικές πηγές και τις ιστορικές γνώσεις σας, να αναφερθείτε στους τρόπους αντίστασης του ελληνικού λαού και στην αντίδραση των στρατευμάτων κατοχής.

Εργασία για το σπίτι

ΠΗΓΗ

Το ιστορικό ψήφισμα του Εθνικού Συμβουλίου

Με το τέλος των εργασιών του το Εθνικό Συμβούλιο δέχτηκε ομόφωνα το παρακάτω ιστορικό ψήφισμα:

Η κατοχύρωση των λαϊκών Ελευθεριών - όλες οι εξουσίες πηγάζουν και ασκούνται απ' το λαό.

Γενικές Διατάξεις
Το Εθνικό Συμβούλιο

Συγκροτημένο από αντιπροσώπους ολοκλήρου του Ελληνικού λαού, που συνήλθαν για να διακηρύξουν την ακατάβλητη θέλησή του, να πολεμήσει ως την τελευταία του πνοή για την απελευθέρωση της χώρας, την πλήρη συντριβή του φασισμού και την αποκατάσταση της εθνικής ενότητας και της λαϊκής κυριαρχίας.

Θέλοντας να καθορίσει τον τρόπο άσκησης όλων των εξουσιών στην ελεύθερη Ελλάδα.

Ψηφίζει:

Άρθρο 1: Κυρώνεται η ιδρυτική Πράξη της Π.Ε.Ε.Α., της 10 του Μάρτη 1944.

Άρθρο 2: Όλες οι εξουσίες πηγάζουν απ' το λαό και ασκούνται απ' το λαό. Η Αυτοδιοίκηση και η λαϊκή Δικαιοσύνη είναι θεμελιώδεις θεσμοί του δημοσίου βίου των Ελλήνων.

Άρθρο 3: Το Εθν. Συμβούλιο είναι το ανώτερο όργανο της Λαϊκής Κυριαρχίας. Η Πολ. Επιτροπή Εθν. Απελευθέρωσης έχει τις εξουσίες που καθορίζει αυτό το ψήφισμα.

Άρθρο 4: Οι λαϊκές ελευθερίες είναι ιερές και απαραβίαστες. Το αγωνιζόμενο έθνος θα τις προστατέψει από κάθε απειλή, από οπουδήποτε και αν προέρχεται.

Άρθρο 5: Όλοι οι Έλληνες άντρες και γυναίκες, έχουν ίσα πολιτικά και αστικά δικαιώματα.

Άρθρο 6: Η εργασία είναι βασική κοινωνική λειτουργία και δημιουργεί δικαίωμα για την απόλαυση των αγαθών της ζωής.

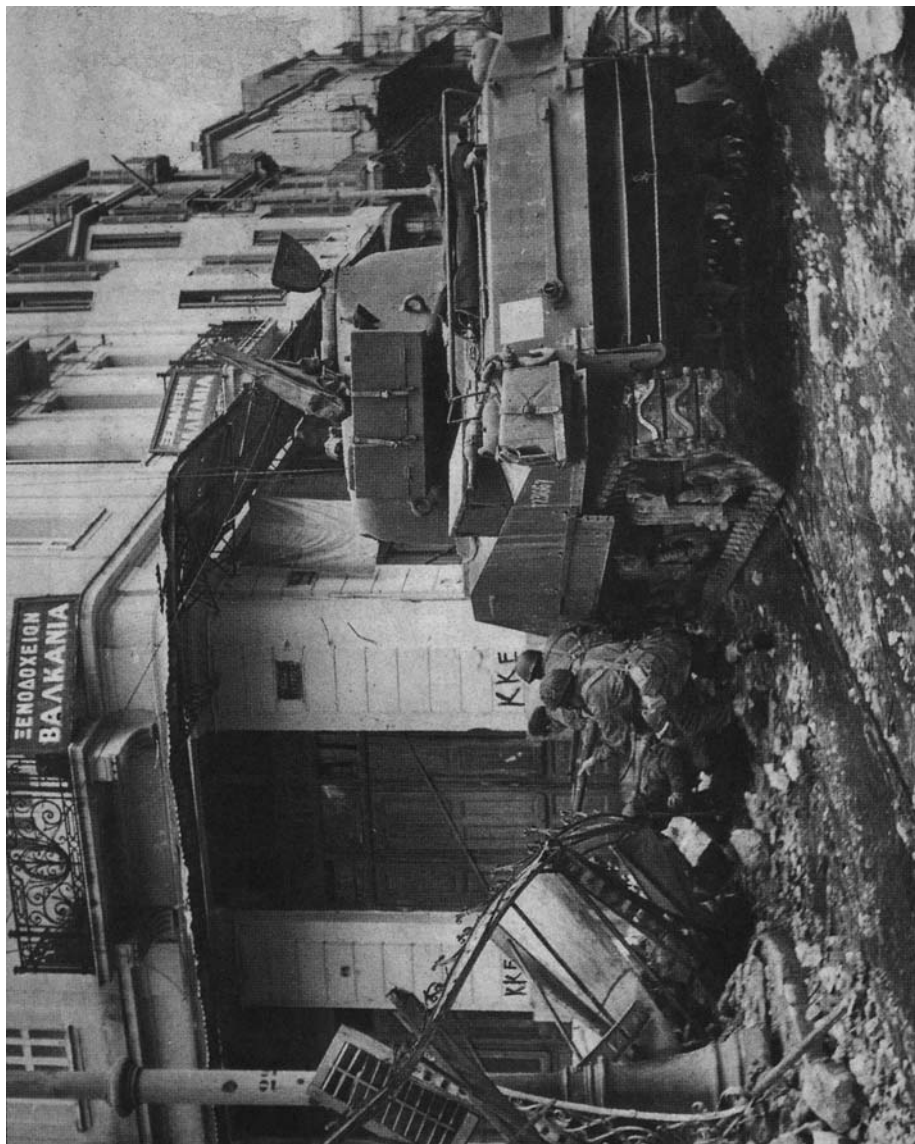
Άρθρο 7: Επίσημη γλώσσα για όλες τις εκδηλώσεις της δημόσιας ζωής και για όλους τους βαθμούς της εκπαίδευσης, είναι η γλώσσα του λαού.

Ιστορία της Αντίστασης 1940-1945, τ. 3ος, σσ. 1190-1192

- α) Βασισμένοι στις ιστορικές γνώσεις σας να αναφερθείτε στον τρόπο εκλογής των αντιπροσώπων του Εθνικού Συμβουλίου και να προσδιορίσετε τον τόπο και τον χρόνο σύγκλησής του.
- β) Βασισμένοι στις πληροφορίες που σας δίνει η πηγή να γράψετε σε λίγες γραμμές (8-10) τα κύρια σημεία του ψηφίσματος του Εθνικού Συμβουλίου.

Εργασία για το σπίτι

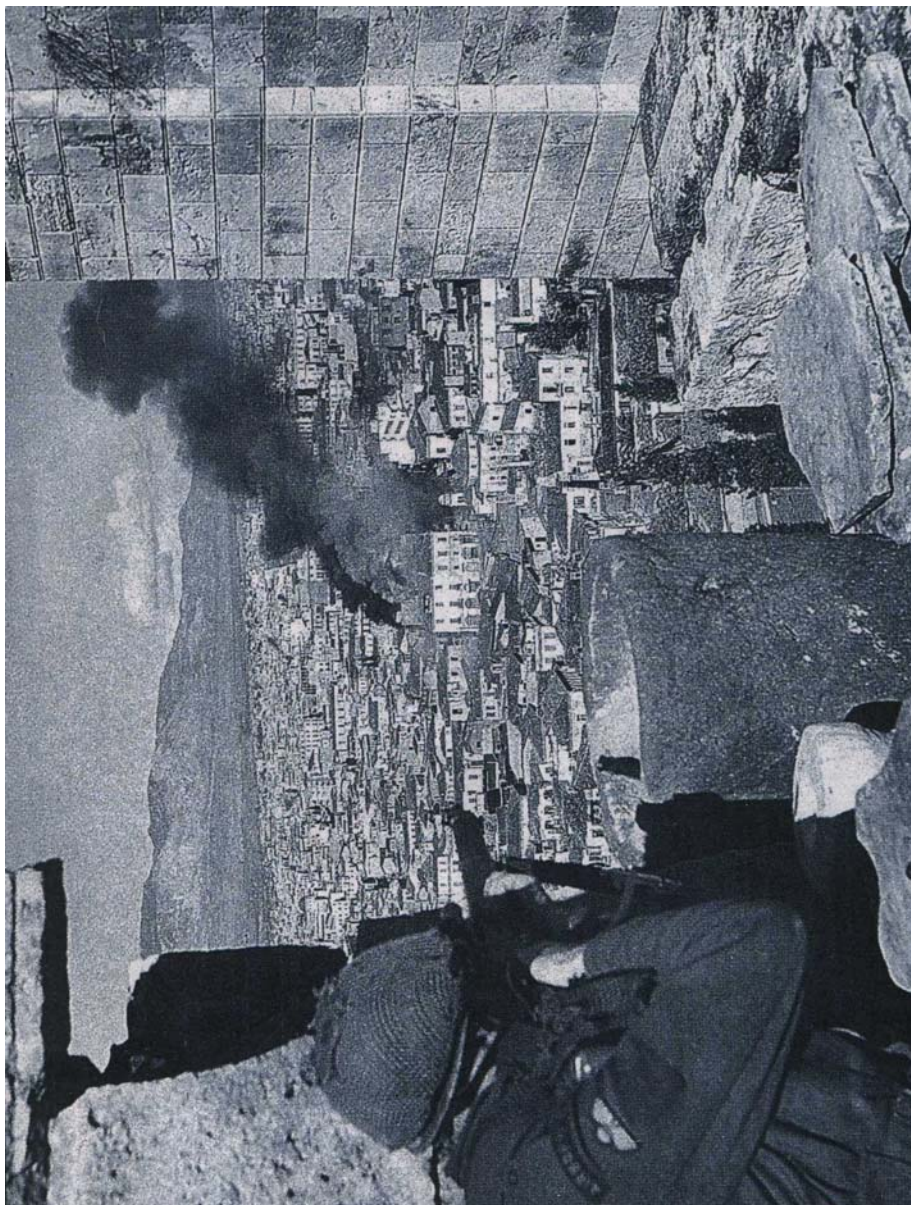
ΕΙΚΟΝΑ 1

Δεκέμβριος 1944. Βρετανοί κομάντος στη μάχη της Αθήνας, καλυμμένοι πίσω από τανκ στην οδό Σωκράτους

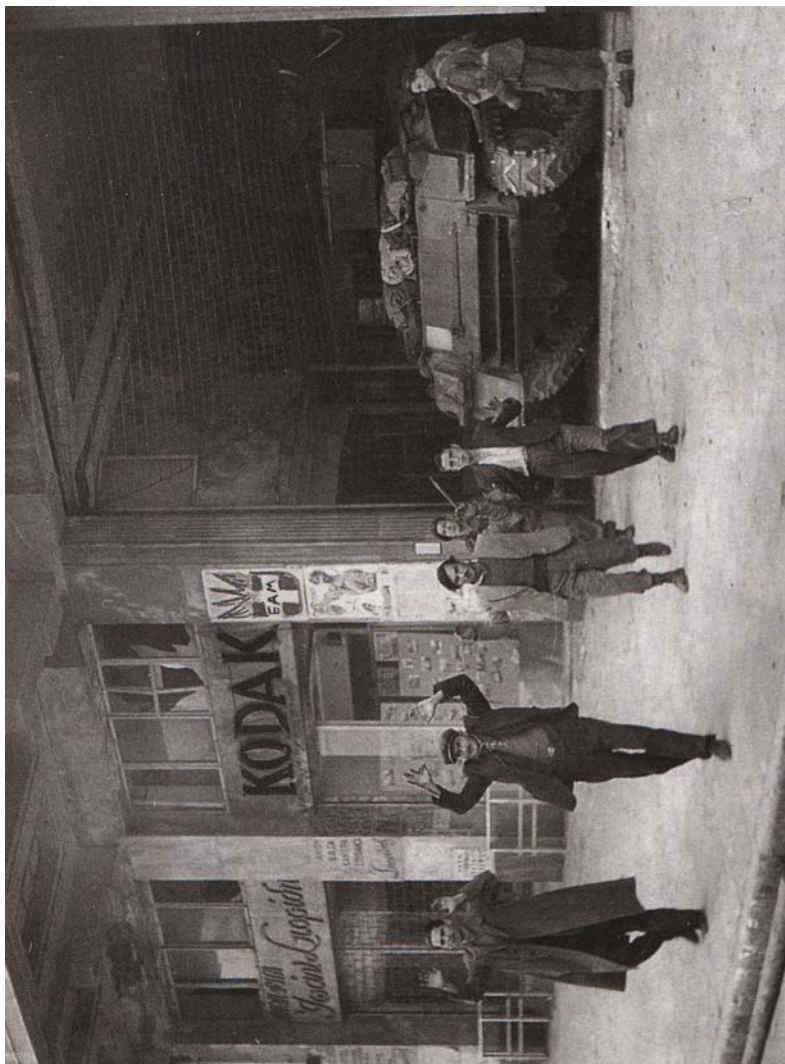
(*Επτά Ημέρες της "Καθημερινής"*, 21/11/1999, σ. 9)

ΕΙΚΟΝΑ 2

Βρετανός κομάντο στα Προπύλαια της Ακρόπολης πυροβολεί προς την κατεύθυνση του Μοναστηρακίου, όπου φλέγονται κτίρια στη συμβολή των οδών Αθηνάς και Ερμού
(*Επτά Ημέρες της "Καθημερινής"*, 21/11/1999, σ. 10)

ΕΙΚΟΝΑ 3

Αθήνα, Δεκέμβριος 1944. Βρετανοί κομάντος απομακρύνουν πολίτες που συνέλαβαν μετά τη βίαιη κατάληψη των γραφείων του ΕΑΜ, στην οδό Κοραή
(*Επτά Ημέρες της "Καθημερινής"*, 21/11/1999, σ. 11)

Να παρατηρήσετε τις φωτογραφίες που σας δίνονται. Βασισμένοι στις πληροφορίες που αυτές σας παρέχουν, καθώς και στις ιστορικές σας γνώσεις:

- α) Να αναφερθείτε στις αιτίες και την αφορμή της εξέγερσης στις 3 Δεκεμβρίου 1944 και των ενόπλων συγκρούσεων που ακολούθησαν.

β) Να εξηγήσετε το ρόλο των Άγγλων στην εμφύλια αυτή σύγκρουση.

Εργασία για το σπίτι

ΠΗΓΗ 1

Γαλλικός Τύπος και Εμφύλιος

Ο ελληνικός εμφύλιος πόλεμος, ως ένα από τα πρώτα επεισόδια του αρχόμενου Ψυχρού Πολέμου, αναγκάζει πολιτικές δυνάμεις και κοινή γνώμη να τοποθετηθούν απέναντί του. Η περίπτωση της Γαλλίας είναι ξεχωριστή, λόγω της μεγάλης παράδοσης των ιδιαίτερων δεσμών της με την Ελλάδα και λόγω των ιδιομορφιών της γαλλικής κοινωνίας: την επαύριο της λήξης του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου η Γαλλία εξέρχεται τραυματισμένη και διχασμένη από τη “ντροπή” του 1940 και την εμπειρία του Βισύ, παρά τον καθαρτήριο ρόλο της Αντίστασης και τη σωτήρια συμβολή του Ντε Γκωλ στην επανάκτηση του χαμένου κύρους της χώρας του.

Η μελέτη του τρόπου με τον οποίο η γαλλική κοινή γνώμη, με κυριότερη έκφρασή της τον Τύπο, αντιμετωπίζει, αντιλαμβάνεται, αναλύει, ερμηνεύει και χρησιμοποιεί πολιτικά τα γεγονότα στην Ελλάδα κατά την κρίσιμη τετραετία 1944-1949 -κρίσιμη και για τη διαμόρφωση του μεσοπολεμικού διεθνούς σκηνικού- δεν αποκαλύπτει απλώς τις διεθνείς διαστάσεις της ιστορίας του ελληνικού εμφυλίου, αλλά συμβάλλει και στην, υπό τη συγκεκριμένη οπτική, ανάλυση ορισμένων πτυχών της γαλλικής - ευρωπαϊκής ιστορίας: της οξυτάτης ιδεολογικής - πολιτικής αντιπαράθεσης, της εγκατάστασης του διπολισμού, της συγκρότησης των δύο αντίπαλων μπλοκ και του μεταξύ τους προπαγανδιστικού πολέμου. Η αποκαλούμενη, αρχικώς, “ελληνική κρίση”, που σύντομα χαρακτηρίζεται “πρόδρομος εμφυλίου πολέμου” και αργότερα “εμφύλιος πόλεμος”, απασχολεί το γαλλικό Τύπο από τις αρχές κιόλας του 1946, όταν το ελληνικό ζήτημα συζητείται στο Συμβούλιο της Ασφαλείας του νεοϊδρυθέντος ΟΗΕ. Η ειδησεογραφία και οι αναλύσεις των εντύπων όλων των τάσεων είναι ενδεικτικές, ως προς τις αντιδράσεις τους απέναντι στη νέα τάξη πραγμάτων που διαμορφώνεται μετά τον πόλεμο. Η Ευρώπη ανησυχεί για την τύχη της ειρήνης και, στα τέλη αυτής της χρονιάς (που μέσα σε οδυνηρή ατμόσφαιρα λανθάνοντος, σε πολλές ευρωπαϊκές κοινωνίες, εμφυλίου πολέμου εγκυμονεί το σχίσμα που θα ακολουθήσει), τα ελληνικά γεγονότα αποτελούν και για τον Τύπο ζήτημα ιδεολογικής αντιπαράθεσης.

Στη Γαλλία του “τρικομματισμού” (κυβερνήσεις συνασπισμού κομμουνιστών, σοσιαλιστών και χριστιανοδημοκρατών έως τον Μάιο του 1947), οι απόψεις του Τύπου διαμορφώνονται βάσει των επιλογών των πολιτικών δυνάμεων της χώρας και βάσει των δικών της πρόσφατων ιστορικών εμπειριών, αλλά και βάσει της παραδοσιακής περί Ελλάδος, Ελλήνων και ελληνικού πολιτισμού εικόνας. Την παραμονή του δόγματος Τρούμαν, ο Τύπος εμφανίζεται ήδη διχασμένος ως προς τον ελληνικό εμφύλιο: Για τις εφημερίδες της Δεξιάς (όπως η “L’ Aurore”, η “L’ Epoque” και η “L’ Aube”), η κρίση αυτή δεν έχει

εσωτερικά αίτια και οφείλεται στις σοβιετικές ραδιουργίες των πρακτόρων της Μόσχας, των Ελλήνων κομμουνιστών και των γειτονικών κομμουνιστικών κρατών. Ο κομμουνιστικός Τύπος αντιθέτως, με επικεφαλής την "L' Humanité" του P.C.F. (Γαλλικού Κομμουνιστικού Κόμματος) αποδίδει τα πάντα στον βρετανικό ιμπεριαλισμό. Υπάρχουν πάντως ακόμη φωνές -όπως η "Le Populaire" των σοσιαλιστών (S.F.I.O), η "Combat" ή ορισμένα ρεπορτάζ της μετριοπαθούς δεξιάς αποκλίσεως "Le Monde"- που προσπαθούν με ψυχραιμία να κατανοήσουν τι πραγματικά συμβαίνει στη "μικρή, ηρωική Ελλάδα", που τόσα συνεισέφερε στην κοινή νίκη κατά του Άξονα. Αργότερα, οι αποχρώσεις θα σβηστούν και η μέση οδός θα αποδειχθεί αδύνατη.

Το 1947, η Ελλάδα βρίσκεται συχνά στα πρωτοσέλιδα· είναι πλέον σαφές ότι η σημασία αυτής της εμφύλιας σύγκρουσης ξεπερνά τα ελληνικά σύνορα. Παρεμβαίνει, λοιπόν, στην εσωτερική πολιτική ζωή της Γαλλίας ως αντικείμενο προβληματισμού των πολιτικών δυνάμεων και συμβάλλει στη διαμόρφωση του πολιτικού τους λόγου, τον οποίο και τροφοδοτεί με συγκεκριμένα επιχειρήματα. Στη Γαλλία, που είναι προσδεδεμένη από την άνοιξη του '47 στο άρμα του "ελεύθερου κόσμου", η εσωτερική κοινωνική αναταραχή, με το Κ.Κ.Γ. στην αντιπολίτευση, και η αντιπαράθεση κομμουνισμού - αντικομμουνισμού με αφορμή και πρόσχημα τον ελληνικό εμφύλιο, στρέφεται γύρω από τους αρχαιότερους μύθους της σύγχρονης πολιτικής μυθολογίας, το μύθο της συννομωσίας. Πρόκειται πλέον για καθαρή προπαγάνδα: για τον Τύπο της Δεξιάς η μόνη αιτία του ελληνικού εμφυλίου είναι η δράση των "συμμοριτών" κομμουνιστών, μέσω των οποίων η Μόσχα επιδιώκει να πραγματοποιήσει τα επεκτατικά της σχέδια: στην Ελλάδα το "τέρας του διεθνούς κομμουνισμού" μέσω των "αιμοσταγών εγκληματιών" πρακτόρων του διαφθείρει, συνωμοτεί και δολοφονεί, ενώ οι "σωτήρες" Αμερικανοί προασπίζονται τις αξίες του δυτικού πολιτισμού στη χώρα που τις γέννησε. Ο κομμουνιστικός Τύπος, υποταγμένος επίσης σε μια στεία μανιχαϊστική θεώρηση, εξετάζει το θέμα βάσει της ίδιας εκδοχής του διπολισμού (παρά την εξ ορισμού ευαισθησία του έναντι της διωκόμενης ελληνικής Αριστεράς - ευαισθησία που, όμως, χάνει ασφαλώς μέγα μέρος της "αγνότητάς" της από τη στιγμή που ο ελληνικός εμφύλιος γίνεται όπλο προπαγάνδας και πολιτικής). Υπηρετεί την πολιτική της *Cominform*, που "ανακαλύπτει" τον ελληνικό εμφύλιο μετά την "προδοσία" του Τίτο και τον χρησιμοποιεί ως στοιχείο της αντιιμπεριαλιστικής της προπαγάνδας, καθώς και της αντιπολιτευτικής πολιτικής της "3ης Διεθνούς" έναντι των ατλαντικών γαλλικών κυβερνήσεων.

Το ενδιαφέρον των Γάλλων κορυφώνεται το χειμώνα του '47-'48. Από το καλοκαίρι του '48 και εξής, ο ελληνικός εμφύλιος αρχίζει να γίνεται τετριμμένο θέμα για τις γαλλικές εφημερίδες. Αντιμετωπίζεται πλέον ως ένα επεισόδιο της βαλκανικής περιπλοκής (χαρακτηριστικός για την αίσθηση της γενικής σύγχυσης είναι ο τίτλος της "Le Monde" της 25ης Ιανουαρίου 1949: "Μακεδονική σαλάτα"), χάνει την αυτονομία του, ενώ παράλληλα μειώνεται το ενδιαφέρον για την εσωτερική διάσταση της τραγωδίας που ζει η Ελλάδα.

Έκφραση του αρχόμενου Ψυχρού Πολέμου, ο ελληνικός εμφύλιος πόλεμος είναι ένα είδος καθρέπτη όπου, υπό μία έννοια, αντανακλάται ο τρόπος με τον οποίο η γαλλική κοινωνία βιώνει τα πρώτα χρόνια του μεγάλου σχίσματος. Οι τελευταίοι μήνες και η επίσημη λήξη του εμφυλίου περνούν “στα ψιλά” των εσωτερικών σελίδων. Η σιωπή των εφημερίδων έχει προηγηθεί της σιγής των όπλων και της σιωπής του Γράμμου.

Νάση Μπάλα, *Επτά Ημέρες της “Καθημερινής”*, 21/11/1999, σ. 16

ΠΗΓΗ 2

Εμφύλιος και Αγγλικός Τύπος

Ένδειξη της επιρροής μιας εφημερίδας μπορεί να θεωρηθεί η συχνότητα με την οποία αυτή αναφέρεται στα εμπιστευτικά επίσημα έγγραφα. Έρευνα στα Βρετανικά Αρχεία για την περίοδο 1944-1949 επιβεβαιώνει ότι οι “Times” του Λονδίνου κατείχαν, από την άποψη αυτή, εξέχουσα θέση όλο αυτό το διάστημα μεταξύ των βρετανικών εφημερίδων.

Ήδη από τις αρχές του 20ου αιώνα, οι “Times” είχαν με το βρετανικό υπουργείο Εξωτερικών μια στενή “ειδική σχέση”, που πήρε επίσημη μορφή το 1937, όταν, με πρωτοβουλία του υπουργείου, η εφημερίδα όρισε στο υπουργείο τακτικό διπλωματικό ανταποκριτή της.

Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος ριζοσπαστικοποίησε μεγάλο μέρος της βρετανικής κοινής γνώμης, με μια σχεδόν μοναδική στη βρετανική ιστορία υποστήριξη στην Αριστερά.

Οι “Times” ήταν από τις πρώτες εφημερίδες που διέθεσαν τις στήλες τους για δημόσια συζήτηση πάνω σε θέματα μακροπρόθεσμης εξωτερικής πολιτικής, όταν η ίδια η βρετανική κυβέρνηση θα προτιμούσε να μην είχε αρχίσει καθόλου αυτός ο διάλογος. Η εφημερίδα υποστήριζε ότι ο πόλεμος αυτός δεν έγινε για να επαναφέρει το status quo ante στην Ευρώπη. Μόνο ένα σύστημα βασισμένο στη συμμετοχή όλων των μεγάλων δυνάμεων, περιλαμβανομένης και της Σοβιετικής Ένωσης, μπορούσε να δώσει στην Ευρώπη και τον κόσμο ένα σταθερό σύστημα ασφάλειας.

Η εφημερίδα είδε το ελληνικό θέμα σαν τη πιο σημαντική έως τότε δοκιμασία του κατά πόσον η αγγλική κυβέρνηση ήταν πρόθυμη να συνεργαστεί με τις νέες κοινωνικές δυνάμεις που αναδύονταν στην Ευρώπη.

Όλα θα αρχίσουν με την ανταπόκριση της 4ης Δεκεμβρίου του ανταποκριτή των “Times” στην Αθήνα, Geoffrey Hoare, ο οποίος υποστήριξε ότι η ελληνική αστυνομία αδικαιολόγητα και απρόκλητα επιτέθηκε σε ειρηνική διαδήλωση. Τα κύρια άρθρα που θα ακολουθήσουν, θα στραφούν κατηγορηματικά κατά της βρετανικής στρατιωτικής επέμβασης στην Ελλάδα υπέρ της κυβέρνησης Παπανδρέου και κατά του ΕΑΜ, το οποίο είχε “τον έλεγχο αν όχι και την αριθμητική υπεροχή” στο μεγαλύτερο μέρος της Ελλάδας.

Ας σημειωθεί εδώ ότι όχι μόνο οι “Times” αλλά ολόκληρος ο αγγλικός τύπος, που με μόνη εξαίρεση τη συντηρητική “Daily Telegraph”, κατέκριναν την αγγλική στρατιωτική επέμβαση του Δεκεμβρίου 1944.

Η στάση αυτή του αγγλικού Τύπου προκάλεσε πολλές επιθέσεις εναντίον του. Δριμύτερος ήταν ο λόγος του Τσόρτσιλ στη Βουλή των Κοινοτήτων, στις 18 Ιανουαρίου 1945, ο οποίος κυρίως έβαλε εναντίον των "Times", προκαλώντας την αντίδραση του Robin Barrington-Ward (για συντομία B-W), διευθυντή της εφημερίδας από το 1941 έως το 1947.

Οι σχέσεις των "Times" με το υπουργείο Εξωτερικών εντάθηκαν και πάλι στις παραμονές των ελληνικών εκλογών της 31 Μαρτίου 1946. Η εφημερίδα τάχθηκε με το αίτημα του ΕΑΜ για αναβολή των εκλογών, καθώς πίστευε ότι χωρίς την ενεργό συμμετοχή όλων των πολιτικών ομάδων -και με το κλίμα αντιποίνων που επικρατούσε- δεν ήταν δυνατό να γίνουν ελεύθερες εκλογές.

Η θέση της εφημερίδας εξόργισε τον Ernest Bevin, υπουργό Εξωτερικών της νέας Εργατικής κυβέρνησης, ο οποίος κατηγόρησε την εφημερίδα για φιλοσοβιετισμό και αντι-βρετανισμό. Αποτέλεσμα ήταν να συγκληθεί έκτακτο συμβούλιο των μετόχων της εφημερίδας, οι οποίοι, παρά το ότι ήταν όλοι Συντηρητικοί, επιβεβαίωσαν την ανεξαρτησία του διευθυντή της.

Ήδη από το 1945 οι "Times" αναζητούσαν να αντικαταστήσουν τους έως τώρα ανταποκριτές τους στην Αθήνα, Geoffrey Hoare και Αλκαίο Αγγελόπουλο. Η επιλογή του νέου ανταποκριτή απασχόλησε όχι μόνο την ίδια την εφημερίδα αλλά και το υπουργείο Εξωτερικών. Επελέγη τελικά ο Frank Macaskie, που ανέλαβε τον Απρίλιο του 1947.

Σύντομα θα γίνει αισθητή η διαφορετική αντιμετώπιση της ελληνικής κρίσης από το νέο ανταποκριτή. Ο ίδιος ο Macaskie θα παραδεχτεί ότι στα μηνύματα του απέφευγε την κριτική κατά της ελληνικής κυβέρνησης, γιατί, όπως υποστήριζε, αυτό δεν θα βοηθούσε. Ο διευθυντής του τον παρότρυνε να δίνει και την άποψη της ελληνικής κοινής γνώμης, όσο επικριτική και αν ήταν αυτή. "Είναι καθήκον σας ως δημοσιογράφου να το κάνετε".

Οι περισσότερες βρετανικές εφημερίδες προτίμησαν να δουν την ελληνική κρίση στις διεθνείς της διαστάσεις και απέφυγαν να κάνουν κριτική για τα μέτρα και τις μεθόδους της ελληνικής κυβέρνησης. Όταν οι "Times" επεσήμαναν τις εσωτερικές ρίζες του προβλήματος, βρέθηκαν αντιμέτωποι με την οργή του υπουργείου Εξωτερικών. Το υπουργείο κάλεσε σε επίπληξη το συντάκτη δύο επίμαχων κύριων άρθρων (11 και 15 Ιουλίου 1947), Basil Davidson, με αποτέλεσμα ο τελευταίος να γράψει ένα τρίτο άρθρο, το οποίο όμως και πάλι δεν φάνηκε να ικανοποιεί το υπουργείο.

Η ευκαιρία για το βρετανικό υπουργείο Εξωτερικών να κερδίσει με το μέρος του και τις λίγες εφημερίδες που υποστήριζαν ότι το πρόβλημα ήταν κυρίως ελληνικό, ήλθε με την αναγγελία της σύστασης της "Προσωρινής Δημοκρατικής Κυβέρνησης" στην Ελλάδα, τα Χριστούγεννα του 1947. Στις οδηγίες του προς τον Τύπο, το υπουργείο παρουσίασε την κίνηση αυτή των ανταρτών ως μέρος ενός σχεδίου αυξανόμενης πίεσης του διεθνούς κομμουνισμού.

Οι περισσότερες εφημερίδες συμμορφώθηκαν με την υπόδειξη του υπουργείου. Οι "Times", ωστόσο, ερμήνευσαν το γεγονός ως επιτυχία των ανταρτών να ενώσουν την πολιτική και στρατιωτική ηγεσία της Αντίστασης, με αποτέλεσμα ένα νέο κύμα επιθέσεων κατά της εφημερίδας. Το υπουργείο

αποφάσισε να μιλήσει “δυναμικά” με τους “Times” - και η εφημερίδα έκανε την ασυνήθιστη κίνηση να δημοσιεύσει μετά από τρεις μέρες ένα άλλο άρθρο με το ίδιο θέμα: “Ό,τι άρχισε σαν εμφύλιος πόλεμος έχει τώρα γίνει υπόθεση με διεθνή σπουδαιότητα”. Το υπουργείο ικανοποιήθηκε με τη στροφή της εφημερίδας.

Το Δεκέμβριο του 1947 πεθαίνει ο B-W και, ενώ ως φυσικός του διάδοχος θεωρούνταν ο Tyeiman, νέος διευθυντής της εφημερίδας αναλαμβάνει ο William Casey.

Η επιλογή δεν ήταν τυχαία. Έπρεπε όχι μόνο να κατευναστούν τα πνεύματα εναντίον της εφημερίδας μετά τα θυελλώδη χρόνια της διεύθυνσης του B-W, αλλά και να εξασφαλιστεί ότι δεν θα υπήρχε ξανά τέτοια θύελλα.

Για ένα διάστημα εξακολουθούσαν να υπάρχουν στην εφημερίδα αντίρροπες και ιδεολογικά αντικρουόμενες δυνάμεις, οι οποίες καθ’ όλη τη διάρκεια του 1948 εμφάνιζαν την εφημερίδα να έχει δυο φωνές. Μία της αριστερής ομάδας του B-W και μία αυτών που είχαν πρόσφατα προσληφθεί στην εφημερίδα.

Η τελική πράξη της μακροχρόνιας σύγκρουσης των “Times” με το βρετανικό υπουργείο Εξωτερικών δόθηκε με το κύριο άρθρο της 4ης Απριλίου 1949, συμπτωματικά ημέρα της υπογραφής του Ατλαντικού Συμφώνου. Αφορμή έδωσε η συζήτηση στο βρετανικό Κοινοβούλιο για αύξηση της βοήθειας προς την ελληνική κυβέρνηση και η είδηση ότι το ελληνικό ζήτημα θα εξεταζόταν από τον Αμερικανό υπουργό Εξωτερικών Ντιν Άσσεσον και το Βρετανό ομόλογό του E. Μπέβιν, κατά την επικείμενη επίσκεψη του τελευταίου στην Ουάσινγκτον. Οι δυο ομάδες στην εφημερίδα εξέφρασαν αντίθετες απόψεις ως προς το πνεύμα με το οποίο έπρεπε να γραφτεί το κύριο άρθρο για το ελληνικό πρόβλημα. Στην αναμέτρηση αυτή επικράτησε η δεξιά ομάδα και η πρότασή της να ταχθεί στο πλευρό της κυβέρνησης των Αθηνών.

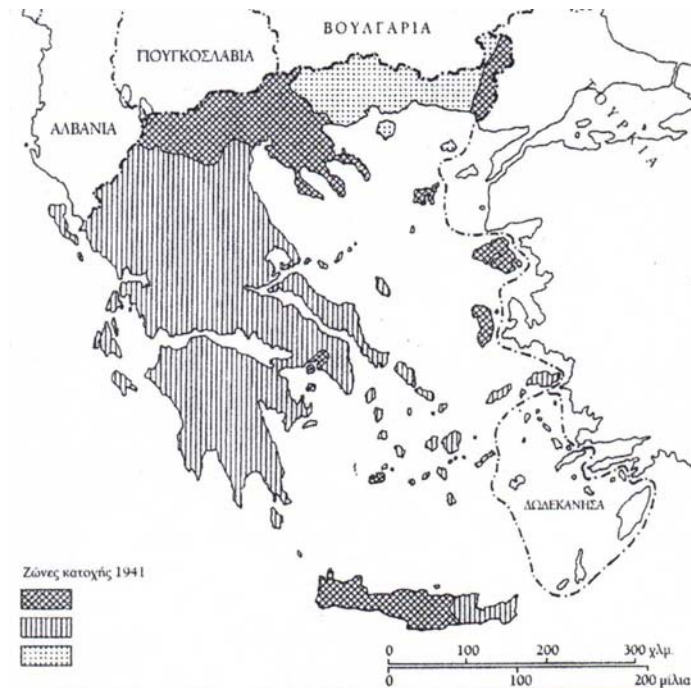
Με την ήττα της αριστερής ομάδας, οι “Times” του Casey κινήθηκαν προς τα δεξιά. Οι “Times” υποστήριζαν με ενθουσιασμό κάθε βήμα για στενότερη συνεργασία με την Αμερική. Την αισιοδοξία, μετά τη νίκη του φασισμού, για ένα καλύτερο σύστημα παγκόσμιας ασφάλειας με τη συνεργασία όλων των μεγάλων δυνάμεων διαδέχθηκε η ιδεολογική και πολιτική σκλήρυνση του Ψυχρού Πολέμου.

Γιούλα Κουτσοπανάγου, *Επτά Ημέρες της “Καθημερινής”*, 21/11/1999, σσ. 17-18

Αφού διαβάσετε τα κείμενα, να συνθέσετε ένα δικό σας κείμενο 200 περίπου λέξεων, στο οποίο να αναφέρετε τη στάση των Γάλλων και των Άγγλων, όπως αυτή διαφαίνεται από τον ημερήσιο Τύπο της εποχής.

Εργασία για το σχολείο

Η ΕΛΛΑΔΑ ΥΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΟΧΗ ΤΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΤΟΥ ΑΞΟΝΑ

- Να σημειώσετε στον χάρτη τις ζώνες επιρροής:
  - α) της Γερμανίας
  - β) της Ιταλίας
  - γ) της Βουλγαρίας
- Να συζητήσετε σχετικά με την πολιτική που εφάρμοσε καθεμιά από τις δυνάμεις του Άξονα, κατά την περίοδο της Κατοχής.

Εργασία για το σπίτι

Η ΚΑΤΟΧΗ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Να συγκροτήσετε δύο ομάδες:

- Η μία ομάδα να συγκεντρώσει ποιήματα που αναφέρονται στην περίοδο της Κατοχής (1941-1944) και της Αντίστασης του Ελληνικού λαού.
- Η άλλη ομάδα τα αντίστοιχα πεζογραφήματα.
- Να παρουσιάσετε την εργασία σας στην τάξη.

Εργασία για το σπίτι

Η ΚΑΤΟΧΗ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

Να χωριστείτε σε ομάδες εργασίας:

- μία ομάδα να συγκεντρώσει εικαστικά έργα με θέμα την Κατοχή και την Αντίσταση.
- άλλη ομάδα να ηχογραφήσει τα τραγούδια της εθνικής αντίστασης.
- μια τρίτη ομάδα να συγκεντρώσει φωτογραφικό υλικό.
- Να παρουσιάσετε την εργασία σας στο σχολείο κατά τον εορτασμό της 28ης Οκτωβρίου.

Άσκηση για το σχολείο

Η ΚΑΤΟΧΗ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ (1941-1944)

- Να μελετήσετε τα στατιστικά στοιχεία που αναφέρονται στους πίνακες I-IV (από το άρθρο του Μιχ. Κασιγέρα: “Θύματα και Καταστροφές”, στην εφ. *Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ*, 14-11-1999), και
- Να συζητήσετε τα “πεδία θανάτου” της περιόδου.

Πίνακας I.	ΘΑΝΑΤΟΙ ΣΤΗΝ ΚΑΤΟΧΗ			ΑΤΟΜΑ
	Από πείνα			260.000
	Εκτελεσθέντες			70.000
	Φυλακισμένοι ή μαχόμενοι			100.000
	Έλληνες ή Εβραίοι			60.000
Σύνολο			490.000	
Πίνακας II.	ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΙ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΑ			ΑΤΟΜΑ
	<i>Έτος</i>	<i>Γεννήσεις</i>	<i>Θάνατοι</i>	<i>Διαφορά</i>
	1941	13.152	27.205	- 14.053
	1942	11.250	45.650	- 34.400
	1943	17.950	15.073	+ 2.877
1944	22.352	16.853	+ 5.499	
Πίνακας III.	ΕΚΤΕΛΕΣΘΕΝΤΕΣ ΚΑΙ ΔΟΛΟΦΟΝΗΜΕΝΟΙ			ΑΤΟΜΑ
	Αθήνα - Πειραιάς			12.600
	Πελοπόννησος			7.450
	Ανατολική Μακεδονία - Θράκη			6.451
	Κεντρική και Δυτική Μακεδονία			6.025
	Στερεά			4.602
	Θεσσαλία			3.701
	Ήπειρος			2.184
	Υπόλοιπη Ελλάδα			6.014
Σύνολο			49.027	
Πίνακας IV.	ΕΒΡΑΙΟΙ ΠΟΥ ΕΚΤΟΠΙΣΤΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (1943-1944)			ΑΤΟΜΑ
	Θράκη			2.634
	Θεσσαλονίκη			43.850
	Λοιπή Μακεδονία			4.090
	Ήπειρος			2.242
	Θεσσαλία			791
	Κέρκυρα			1.800
	Χαλκίδα			153
	Αθήνα - Πειραιάς			1.667
	Πελοπόννησος			219
	Κρήτη			960
	Δωδεκάνησα			1.820
	Σύνολο			60.226

